

FOLK OG LAND

Nr. 4 - 1953 - 2. årgang

Abonnementspris: Kr. 16,— pr. år, kr. 8,— pr. halvår, kr. 4,— pr. kvartal.
Annonsepris: 32 øre pr. mm. Utkommer i Oslo hver lørdag.

Lørdag 31. januar 1953

Sovjetoppmarsj
i nordStørre styrker sendes til
polar-kysten

Den vestlige verdens hemmelige etterretningstjeneste har — ifølge «Der Spiegel», bragt på det rene at Sovjet siden sommeren har øket sine troppstyrker nordpå med 50 prosent. Oppgavene gjelder området mellom Petsamo, Kolahalvøya og Kandalaksja ved Kvitsjøen.

I dette område har russerne nå stasjonert minst to arktiske jegerdivisjoner, en fallskjermdivisjon, en arktisk artilleridivisjon, en panserdivisjon og en infanteridivisjon.

Flyvåpnet er likeledes forsterket, og det samme gjelder troppene i området ved Arkangelsk, på østsiden av Kvitsjøen. Til gjengjeld har russerne redusert sine styrker i De baltiske land, Ukraina og Øst-Tyskland.

I NATO's hovedkvarter er det holdt spesialkonferanser om disse etterretninger, som har fremkalt uro. På grunn av sovjet-russiske advarsler til Norge hadde man på forhånd annullert planer om å opprette amerikanske flybaser i Norge.

Som motiv for russernes oppmarsj nordpå foreligger følgende muligheter:

1. Moskva kan ha en plan om å sette i gang eventuelle krigshandlinger ved et overraskende overfall på Skandinavia. Den kjente militærskribent Liddel Hart har i en militæranalyse fremsatt den teori at de russiske fallskjermavdelinger bl. a. kan brukes til en invasjon i Danmark, og på Norges sørkyst, idet Moskva er interessert i å ha herredømme over disse områder for å holde veien åpen for sine u-båter fra Østersjøen til Atlanterhavet.
2. Det kan dreie seg om forsøk på å skremme de nordiske lands regjeringer i forbindelse med deres forsvars- og NATO-planer.
3. Det kan være store feltmanøvrer.
4. Det kan muligens være tiltak for å venne større troppstyrker til klimaet i arktiske egne.

Et nytt øy-rike
i det Karibiske hav

Englands vestindiske kolonier skal samles i en ny statsdannelse.

Når Churchill etter besøket i USA og da særlig hos sin venn, «verdenskeiseren» Baruch, skulle tilbringe noen tid på Jamaica, er dette ikke bare en alminnelig ferietripp. Det ligger også politiske planer bak, og vi skal her se litt nærmere på dem.

England har etter atskillige års forberedelser innkaldt til en konferanse i London om dannelsen av en ny stat med utstrakt selvstyre, et vestindisk forbund av de karibiske kolonier med en samlet befolkning på tre millioner. Det er tanken å samle de hittil engelske kolonier Jamaica, Windwardøyene, Leewardøyene, Trinidad, Barbados, British Guyana og British Honduras til et forenet Karibien, som etter planen skal inngå i det engelske Commonwealth med selvstyre i innenrikspolitiske saker.

England har i over 20 år søkt å få disse kolonier til å gå sammen i et forbund, fordi de hver for seg er små og fattige og ofte i innbyrdes konflikt. Det er ingen lett sak å få dette til, da flere av koloniene inntar en kjølig holdning overfor forbundsbestrebelsene, dels fordi de frykter at deres relativt høye levestandard vil bli forringet ved at de slutes sammen med fattige naboer og får felles økonomi, valuta og toll-lov — og dels fordi de ligger langt fra hverandre. Hittil har fire av de fem øysamfund erklært seg villig, men Barbados stiller seg avventende, og de to kolonier på fastlandet, British Guyana og Honduras er avisende. De vil dog sende observatører til kongressen, som skal holdes i London til våren under ledelse av koloniministeren Oliver Lyttelton.

Det er en meget blandet befolkning i disse kolonier og deres sosiale bakgrunn er også forskjellig. Jamaica, Barbados og Leewardøyene har sterke engelske tradisjoner, mens Windwardøyene er franskpregede og Guyana og Honduras sterkt latinameri-

kanske. Det kosmopolitiske Trinidad er spansk av opprinnelse, fransk av tradisjon og har store ostindiske og kinesiske mindretall. Den overveiende del av befolkningen er etterkommere av vestafrikanske negerslaver som kom til Amerika i det 17. og 18. århundrede. Dessuten finnes det et betydelig element av hvite og halvblods foruten etterkommerne av den opprinnelige befolkning, awawakerne og kariberne, og indianere fra Nordamerika.

De europeiske makter har mange ganger kjempet om de karibiske øyer, og området har i dag en stor strategisk

Forts. side 8

Oradour-prosessen
To fremstillinger av hendelsene

I den norske presse har det siden nyttår stadig vært telegrammer og artikler om den store prosessen som er gått av stabelen i Bordeaux, og grunnlaget for tiltalen er fremstilt på en slik måte at en kritisk leser måtte spørre seg selv om det lå en mening bak, samtidig som man fikk inntrykk av at her var dommen allerede falt.

Hendelsene har foregått så langt borte at vi ikke har anledning til å kontrollere hvor meget som er sant og hvor meget som er hets.

«Die deutsche Soldatenzeitung», en meget ansett avis i Tyskland, skriver den 15. januar om saken og vi mener at det har sin store interesse for våre lesere å få anledning til å danne seg et bilde av hendelsene.

19 tidligere SS-folk, derav 12 fra Elsass, er anklagede i en prosess som begynte i Bordeaux den 12. jan. i år.

Fra fransk side blir hendelsene som ligger til grunn

for prosessen fremstilt slik:

Den 10. juni 1944 omringet 3. kompani av SS-regiment «Der Führer» landsbyen Oradour. Befolkningen blev gjort kjent med at det skulle være skjult våpen på stedet. Mennene blev drevet sammen i flere grupper og skutt ned. Landsbyens kvinner og barn blev stengt inne i kirken og der brent inne eller skutt ned. Landsbyen blev stukket i brand. Tallet på dødsofre var 800-1000. Partisaner skulle det ikke ha vært, hverken i Oradour eller i omegnen.

Hendelsene i Oradour blev i sin tid, fra tysk side, overgitt til den kompetente krigsrett for undersøkelse. Det kom ikke til rettsforhandlinger fordi den ansvarlige bataljonskommandør falt i kamp 14 dager senere. De amerikanske tropper tok avdelingens krigsdagbøker som bytte. I disse er følgende hendelsesforløp opptegnet: . . .

Ved divisjon «Das Reich»s fremmarsj til invasjonskysten

falt den 8. juni 1944 en bataljonskommandør i hendene på partisanene. Fra tysk side ble det tilbudt utveksling av fanger og løsepenger. Dette gav intet resultat. Rykter blant befolkningen om den fullbyrdede eller nær forestående henrettelse av fangen hadde tilfølgende at 1. bataljon fikk ordre om å befri fangen og å ta så mange fanger som mulig for derigjennem å kunne utveksle disse med tilfangetatt personell fra regimentet. Kompaniet som blev satt inn på Oradour blev beskutt. Ved inntagelsen av landsbyen finner tropper drepte tyske soldater, våpen og ammunisjon. Mot ordre gir bataljonskommandøren ordre om nedskytning av de tilfangetatte menn og nedbrenning av de hus hvor det var funnet våpen. Kirken gikk også opp i flammer på grunn av at ilden antendte den. Det er kjent at stedets kvinner og barn oppholdt seg

(Forts. siste side)

Løgner om
overfallet på
Norge

Fra en utsending i den sveitsiske kringkasting i anledning dr. Derrys bok

«Selv den store offentlighet fikk nu erfare, hvad de uinnviede allerede lenge hadde visst, at England og Frankrike under skinn av å komme Finnland til hjelp hadde forberedt en besettelse av Norge og Nord-Sverige, særlig for å avskjære Tyskland adgangen til den svenske jernmalm. Nå — som bekjent kom tyskerne tilfeldigvis en dag tidligere. Den skånselsløse engelske avsløring, grunnet på offisielle dokumenter, har gjort et dypt inntrykk i Skandinavia, særlig i Danmark.

Ingen kan tvile lenger på at en stormakt ikke vil eller kan ta hensyn til rettighetene og nøytraliteten til så små stater. — Tanken på et «nøytralt skandinavisk forsvarsforbund» er en drøm».

Tilsvarende 79

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør
Finn Brun Knudsen.

Telefon 55 76 56. Postboks 1407
Treffes hver onsdag kl. 9—19.

Forretningsavd.: Kierschowsgt. 5
— Oslo — Postgiro 164 50
Telefon 37 76 96

Sambandstrykkeriet A/S

Nye politiske signaler?

Det er ikke vanskelig å merke at det er valgår i år. Men sant å si skulle vi tiltross for de forlengede valgperioder ha ønsket, at det var ennu et år igjen, for det s k j e r noe i norsk politikk i dag uten at det er trolig at vi kan få full avklaring til høstens valg.

For det første skulle vi ha ønsket at Arbeiderpartiet hadde fått anledning til å vise sine evner og krefter under en begynnende depresjon etter å ha lekt politikk på høykonjunkturens bølgetopper. Og for det annet ville det ha vært formålstjenlig, at det blev en avklaring innen venstre, hvor uenigheten i dag er mere enn et oppgjør i barnekamret.

Under stortingsdebatten om venstres smålighet og overgrep mot Uñiversitetet i 1804 lot Christian Michelsen sine partifeller få denne salve: «Jeg har en levende følelse av at hvis dette drives for vidt, da kan den tid komme at en stor del av nasjonen vil få det inntrykk at det er små menn som med små midler søker å trekke venstrepolitikken ned til smått stell her i landet». Han fikk rett, og årene som fulgte gav ham fortsatt rett — gjennom konsesjonspolitikken, forbudspolitikken, målpolitikken og alt dette som kunne ha vært samlingsmerker, men som blev små menns forskusling av store ideer. Og slik er det også i dag. Denne gang gjelder det de Thagaardske tvangslover, som med all ønskelig tydelighet har vist at det er to livssyn som brytes innen venstre og at en konsolidering — dvs. en spaltning — er i emning. Det uavgjorte spørsmål er om venstre skal følge «Dagbladet» og Thagaard på veien inn i diktaturet gjennom tvangsløvene for næringslivet, eller om det i siste liten skal kunne finnes en modus vivendi. Advokat Stray i Arendal har våget seg frem på og hengt bjellen på katten og nå har han fått godt følge av den gamle venstremann advokat Andreas Claussen i Trondheim, som skriver:

Jeg er overbevist om — at det innen venstre utover det ganske land vil bli en stor skuffelse om det viser seg at det er «Dagbladets» politikk — bondehatet oser ut av dets artikler. — som er blitt venstres tillitsmenns politikk. I Trøndelag blir ikke d e n n e politikk representert etter høstens valg, og knapt noe annet sted. Hvis venstres tillitsmenn følger «Dagbladets» linje i dagens store og uhyre viktige politiske spørsmål, da er det ikke vanskelig å forutse at det kommer et liberalt nasjonalt parti som går i brodden for det fri menneske, for frihet for Loke såvel som for Tor. Et parti som vil klippe klørne på samfundets rovdyr, i hvilken leir de enn befinner seg. De er nemlig ikke å finne bare i én leir. De, likesom skattesnyterne».

Dette minner ikke så lite om Christian Michelsen og hans gode venstremenns opprør i årene fra 1890 frem til 1909, det som førte til dannelsen av Det frisinne venstre, det liberalnasjonale parti som dessverre fikk så altfor kort levetid i sin selvhevdelseskamp mellom to store og tradisjonsbundne partier. Og dette er ikke bare et spontant opprør innen et enkelt parti — denne gang venstre — men en stigende lengsel etter virkeliggjørelsen av parolen: Retning midtad!

Vi har lenge efterlyst de kvinner og menn, som har evnen og den personlige politiske styrke til å gå foran i denne dyst. Høyre har dem ikke, bondepartiet heller ikke under de nuværende forhold; og det sekteriske Kristelige Folkeparti er uten politisk enhetssyn. Skal det derfor ennu en gang bli venstre som skal avgi sine beste krefter til en ny samling? Vi spør, fordi det har interesse for alle dem, som vi representerer i dag og som er på vei inn i samfundslivet igjen etter mange års utlegd. Det er synd, at tiden er så knapp til stortingsvalget i år. Ti måneder er for lite til å sette ut i livet et nasjonalt-liberalt parti, som kan feie over ende de gamle, morkne politiske kasteller. Derfor må det arbeides på lang sikt.

Skal vi minnes?

«Som kjent blev det i sin tid truffet en hemmelig overenskomst mellom Det norske arbeiderparti og Sovjetsamveldet, som bl. a. gikk ut på at partiet var forpliktet til å utføre hvilken som helst ordre fra Moskva, uansett om spørsmålet gjaldt norske eller utenlandske anliggender og at det i Nord-Norge skulle dannes en rådrepublikk. (Stortingsdok. nr. 8—1932 fra Spesialkomiteen, mappe 3, dok. 121).

Den 6. juni 1924 blev Oscar Torp, formann i Det norske arbeiderparti, dømt til 5 måneders fengsel av Oslo lagmannsrett for oppfordring til militærstreik.

Den 19. august 1933 heter det i en leder i Arbeiderbladet under overskriften «Der lekes krig»:

«Den militaristiske presse bringer hver dag utførlige meldinger om det narrespill som drives oppe på Gardermoen. Der lekes krig. Det skal være voksne folk som driver denne lek og sport i fedrelandets og forsvarrets navn. At de ikke føler seg flaute. De kan

da ikke være blinde for såvel det komiske som det tragiske i denne leken».

Under trontaledebatten — 1936 — foreslo Arbeiderpartiets formann, forsvarsminister Oscar Torp, at det norske militærvesen skulle omdannes til et vaktvern.

Den 20. februar 1943 sendte Oscar Torp, som Norges forsvarsminister, følgende telegram fra London:

Til Hans Excellence, hr. Josef Stalin, folkekommissær for forsvaret!

På vegne av alle norske vepnede styrker har jeg den ære å sende Deres excellense de oppriktigste gratulasjoner og de beste ønsker i anledning av Den røde armés 25-årsdag. De norske vepnede styrker ser med dyp beundring på de seirer som er vunnet av den heltemodige røde armé i den kamp mot den felles fiende, et mot som har fylt de norske vepnede styrker med begeistring og er et eksempel for oss».

Vi minnes!

Justisminister Kai Knudsen

Fra dir. Arne Bergsvik har vi mottatt følgende:

Herr Redaktør!

På egne vegne og foranlediget ved en rekke henvendelser fra tidligere medlemmer av NS, beklager jeg å måtte påtale Deres artikkel i nr. 1 — 1953, om tidligere justisminister Gundersen, — idet denne artikkel inneholder et uberettiget angrep på den nye justisminister. Jeg leste med forferdelse:

— Den nye justisminister — Kai Knudsen, var i 1945 sorenskriver i Tinn og Heddal og var som sådan landssvikdommer. — Dermed er vel alting sagt også om ham.

Hvordan vet De det, herr redaktør? Vil De tvinge det hittil ubeskrevne blad in punkto rettsoppgjøret, Kai Knudsen, inn på Gundersens programforpliktete linje? — Det turde stride mot Forbundets og ansvarlige NS-folks interesser i kravet om opplysning om rettsoppgjøret og gransking av dets legale fundament. Ennu i januar 1952

sa man i Stortinget at Forbundets opplysningslinje «truet Stortinget». Og Gundersen sluttet med at hvis vi «fører kampen videre» vil det ansees som videreføring av «kamp mot rettsstaten og demokratiet». Lite demokratiske ord.

Kan det ikke tenkes at ansvarlige myndigheter nu forstår at denne linje overfor kanskje hundretusener rammede ikke kan føres videre, og at nettopp dette er grunnen til at en ny, ikke programforpliktet justisminister tar roret?

Meg bekjent, og jeg burde vite det, har Kai Knudsen ikke vært landssvikdommer. — Han var i kortere tid kst. sorenskriver i Notodden og rådmann der, men kom snart til Riksmeglingsmannen og senere som sekretær til statsministeren. Hans venner betegner ham som en vel avbalansert mann, hans uttalelser som justisminister tyder hittil også på det.

«Vi får håpe at Forbundet — som vår representant — får

Vi har en viss klokkekjærlighet til Frelsesarméen. — Dens forkynnende og spillende kvinner og menn oppsøkte oss i fangeleirene og bragte glede med seg. Vi forsøkte å takke dem på vår egen måte. At det førte til at Frelsesarméens besøk blev stanset, er en sak for seg. Det hører til 'Den stridende kirkes' mange dårskaper og er ført på konto.

Nå leser vi fra Frelsesarméens fengselsmisjons forenings årsfest i Oslo, at fengselsmisjonærene i årets løp har forsøkt å dra omsorg for over 600 fanger i deres celler og at kontoret for fengselshjelp har ytet hjelp til ca. 900 fanger og deres pårørende. Fengselshjemmet «Elevator» har tatt imot 25 løslatte fanger.

Vi vet ikke hva a n d r e har gjort og tar et forbehold her. Men vi tenker på, hvorledes det gikk mange, som blev sluppet ut av de politiske fangeleirer og gikk for lut og kalt vann. De var pariær, som til å begynne med blev skydd på arbeidsplassen og som ikke hadde andre enn sine egne å henvende seg til. De kjente ikke til noen kirkes indrykk eller til de stille givere. De hadde bare seg selv og sine egne å stole på. Men så var de riktignok ikke forbrytere.

Det er mange skampletter som må vaskes av, før det blir borgfred her i landet. Og de, som sier seg å leve efter (og av) skriftens ord om barmhjertighet, er de, som vi så minst til å de hårdé år. Derfor er de heller ikke velkommen blant oss i dag.

Men — som sagt — Frelsesarméen tar vi hatten av for. Dens kvinner og menn sang seg inn i våre hjerter så lenge som de fikk lov til det. Og dem skal vi ikke glemme. De gav oss bevis for kristendom i handling.

høve til å møte ham på saklig grunn, den vi hittil har savnet meget.

Kapp, 19. januar 1953.

Arne Bergsvik.

Til ovenstående vil vi bemerke at vi har våre opplysninger fra «Arbeiderbladet», lørdag 20. desemb. 1952 hvor justisministerens vita er utførlig gjengitt. Bl. a. står det ordrett: «I 1945 ble han sorenskriver i Tinn og Heddal, og landssvikdommer i Telemark».

Red.

MORIO — HJEMMEFRONTEN —

Gestapisten Morio og hans flukt er noe som ligger utenfor våre interesser, men jeg har festet meg ved en uttalelse i Trondheimsbladet «Adresseavisen» om at Morio opererte med et angivernet og sitter inne med kontakter og lokalkunnskaper som sikkert gjør at han ville bli motatt med åpne armer av dem som leder etterretningstjenesten bak jernteppet. Det kan godt være — men da må man også være oppmerksom på at den selvsamme Morio, etter hvad det er opplyst, var den egentlige leder av hjemmefronten i Telemark i okkupasjonstiden. Er det sant, kunne det vel være på tide for vår overvåkingstjeneste å se litt nærmere på hjemmefronten og de mange underlige krefter som opererte i den.

Jeg bare spør — for min oppgave er ikke å svare.

MM.

SPRAKET I FOLK OG LAND

For ei tid sidan vart det fastslegt at Forbundet skulle vera politisk nøytralt, slik at det ikkje skulle verta fundamentet i eit nytt parti. Ei heilt igjennom rett avgjerd.

Like sjølvstøtt burde det vera at organet for Forbundet, Folk og Land, stod nøytralt i den språkstriden som vi i dag er midt oppe i takk vere den fanatiske gruppa som organiserer den såkalla Foreldreaksjonen. Denne gruppa har inga von om å vinna fram, trass i den enorme kapitalen som står bak ho.

Eg kan ikkje forstå kvifor vi ikkje kan verta frie for å sjå slike heilt igjennom unorske EFTER, FREM og HVAD i eit

sjonale. Vel er det innleid eit nært samarbeid med tilsvarende organisasjon i Danmark, men vi må likevel verta sparde for ei språkleg samkjøring av den grunnen.

Ingen vil tvinga innsendarar eller artikkelforfattarar til å nytta ei språkform som byr dei imot. Men det redaksjonelle må vera på eit mål som fylgjer den godkjende rettskrivinga, om da ikkje redaksjonen vi nytta den rettskrivinga som var i bruk under krigen.

I ei slik sak må ein òg tenkja litt på alle vi som nyttar nynorsk eller radikalt bokmål. For oss verkar språket som vert nytta i Folk og Land som eit slag i andletet.

Personleg vil eg ha vanskeleg for å nya oppatt tinginga på bladet, om det skal halda fram på dette viset.

Nordmann.

Vi akter ikke å reise strid i våre spalter om det norske sprog. Enhver som skriver i Folk og Land får bruke den rettskrivning som vedkommende ellers bruker, og vi endrer intet på en innsenders ortografi. Likedan med oss selv og våre medarbeidere, vi må ha lov til å bruke den rettskrivning og det sprogbruk vi behersker og som vi kan uttrykke oss klart og tydelig på. At «Nordmann» vil ha vanskelig for å fornye sitt abonnement er jo beklagelig, men for oss står det slik at det er noe annet vi har å kjempe for og da blir rettskrivning av underordnet betydning. —

La oss samles om vår kamp og våre mål.

BLADETS REDAKTION

Tak for Deres «8. Mai» som desværre har faaet andet Navn. Jeg foreslaar Bladets Navn

NORGE
(Det norske Flaget)

Med venlig hilsen

K. O.
Helsingør.

SKAL VI ANGLOMANISERES?

Mens det utkjempes en drabelig kamp mellem riksmål og landsmål med den såkalte samnorsk i ingenmannsland, er vårt sprog nesten umerkelig i ferd med å angolmaniseres. Se bare på sproget i forsvaret, i flyvesenet, i tobakks-annonser, i manufakturannonsene og i bilforretningene, for bare å nevne noen. Alt er blitt engelsk, og i daglig tale forekommer det stadig vekk engelske ord i en eller annen overført betydning — og det til tross for at vi har nok av gode norske ord, som dekker meningen. Det verste er at disse ord fornorskes i skriftsproget til det nesten ugjenkjennelige, slik at de som skal skrive virkelig engelsk har sin største møye med å stave riktig.

Skal vi ikke være enig om at alle fremmedord skal skrives som i originalsproget og at vi for

øvrig beflitter oss på å bruke norsk i skrift og tale hvor mis-handlet enn vårt sprog er blitt under den sproglige borgerkrig som vi er midt oppe i.

Lasse.

avisen og liker å ha mye å gjøre man får ta natten til hjelp!

Hilsen

Setteren.

NYE SIGNALER

I en liten artikkel av J. G. J. Ræder i «Aftenposten» om den amerikanske sjømannskontroll slår han fast at USA selvsagt har såvel juridisk som moralsk rett til suverent å bestemme hvem de vil slippe inn i landet.

Han mener også vi kunne gjøre den amerikanske kontrollen overflødig ved å overta den selv; passe på at kommunister ikke får ansettelse på skip som anløper nord-amerikanske havner.

Og så skriver han videre:

«Naturligvis reiser der seg straks et ramaskrik: Dette ville da være udemokratisk! Men hva så? Er det ikke udemokratisk når for eksempel drosjesjåfører nekter å arbeide fordi en forhenværende og helt straffri «nazist» søker sitt levebrød i deres rekker? — Og er det ikke udemokratisk når en hederlig arbeider settes på gaten fordi han ikke vil gå inn i en politisk fagforening?»

Sandelig, dette er nye signaler!

En gnir sine øyne, når en ser slikt i selve den ensrettede «Aftenposten». Begynner folk å tvile på demokratiet her i landet?

Det bærer galt avsted — tilslutt kan jo folk komme til å mene at det måtte være meningsfrihet også under krigen — at det måtte være lov til å tro at en NS bevegelse ville være til beste for det norske folk. Ja, at det bent frem var galt å straffe dem for at de hadde en annen mening.

Det er jo nu kommet noe som heter menneskerettigheter.

Lærer.

TIL REDAKTØREN!

Det er ting som jeg alltid har tenkt å spørre om, det har alltid siden krigen blitt talt og skrevet om at tyskerne overfalt Norge. Men kan det kalles for overfall når de ville forhandle med de norske myndigheter om å holde seg rolig, mens besettelsen varte og krigen stod på? Var det ikke bare et kappløp om å komme først? Dette landssvikernavnet synes jeg er latterlig. Vi rømte da ikke! Jeg lurar på forresten hvad en ville si om en familiefar med kone og mange barn skulle rømme i et kritisk øyeblikk og lot familien tilbake alene? Det må da bli det samme med våres alles far, det blev da vel ikke familien som svek?

Vi må ikke tape motet og vi må ALLTID strø sandhets korn, jeg er kun husmor i satt alder, men å legge merke til den tidsånd som hersker i dag og den som VI kjempet for under krigen det blir som natt og dag; ja det føles som å falle fra Himmelen og like i helvete. —

Med freidig mot og godt håp.

M. Y. B.

GODTFOLK!

La oss slå et slag for avisen vår, alle mann til pers, ikke noe unnaluring. Minst 2 abonnenter hver setter vi oss som mål å tegne innen nr. 6 kommer ut!

Dere skjønner jeg arbeider i

McCarthy, Martin Dies, demokratenes Roosevelt og kommunistene

Et blikk bak kulissene i amerikansk politikk

Det vakte bestyrtelse i demokratiske kretser i USA, da kommunisttæteren McCarthy ble gjenvalgt som senator ved primærvalgene i Wisconsin for 4 år siden, med over 70 pct. av de avgitte stemmer og det tiltross for at han hadde hele pressen, Trumandemokratene og mange av republikanerne mot seg på grunn av sine tildels brutale metoder. Men under dette glemmer man så lett Martin Dies, det demokratiske medlem av kongressen, som også i sin tid gjorde et forsøk på å rense ut kommunistene i Washington. Som ordfører i den daværende komité for undersøkelse av uamerikansk virksomhet hadde han i 1938 blitt

oppmerksom på en viss herre, Sam Carp, en svoger av Molotov. Carp, som tilsynelatende ernærte seg ved noen bensinstasjoner i New Jersey, hadde i sin bankboks deponert 450 mill. dollars. Der fant man desuten et akkreditiv fra Molotov til Amtorg, den russiske handelsrepresentasjon, ifølge hvilket Amtorg skulle gi Carp kreditt på 200 mill. dollars som skulle anvendes «til innkjøp og tyveri av militære og marine informasjonen og bestikkelse av embedsmenn». Carp erkjente under forhør at han hadde utbetalt 25 000 dollars til et medlem av det demokratiske partis riksorganisasjon, Preston McGoodwin, og

at denne herre hadde anvendt sin innflytelse for å lette Carps virksomhet. Tross dette ble hverken Carp eller McGoodwin tiltalt — den sistnevnte fikk i stedet en høyere stilling i det demokratiske partis tjeneste!

Disse avsløringer kom Martin Dies med i en tale i San Antonio, men den store amerikanske presse nevnte ikke et ord om det og det ble først kjent gjennom det antikommunistiske blad «The Cross and the Flag» som forteller at Martin Dies i 1938 hadde satt igang en rassa mot kommunistpartiet i USA og beslagla partiets papirer. Dies forteller om dette: Det er forunderlig at det amerikanske folk ikke engang i dag får vite at den kommunistiske sammensvergelse og det kommunistiske forræderi ble avslørt i detalj allerede så langt tilbake som i 1938. Blant annet hadde vi den korrespondanse som hadde funnet sted mellom agenter i USA og Kreml. Vi hadde protokoller fra kommunistmøtene, vi hadde medlemsregistre. Vi hadde høyst hemmelige direktiver fra Moskva. Vi visste at tusenvis av så-

kaldte amerikanere hadde reist til Moskva på Sovjets bekostning for å bli utdannet i Leningrad og Moskva. De hadde fått lære å bruke sprengstoff, å gjøre sabotasje og hadde senere vendt tilbake til Amerika med særlige instruksjoner for å infiltrere fagforeningene og erobre lederpostene. Vi oppdaget at 21 fagforbund i CIO, majoriteten av de tilsluttede, stod under kommunistisk ledelse og at nesten halvparten av ledelsen var kommunister.

Dies kale så til seg fagforeningslederen John L. Lewis, som tok med seg sin advokat, Lee Pressman, som senere blev medlem av kommunistpartiet. Lewis ergret seg for å gjøre noe mot kommunistene. I stedet blev Dies dagen etter innkaldt til Det hvite hus for å stå tilrette overfor Franklin D. Roosevelt. Senator Shepperd var til stede ved dette møte. Henvendt til denne sa Roosevelt: De vet, senator, at Martin Dies har en lysende fremtid i det demokratiske parti. Han kan drive det langt innen partiet, om han vil spille vårt spill. Dies spurte da: Hva mener De med

å spille Deres spill? Presidenten forklarte ham da, at han ikke måtte fortsette sine undersøkelser mot kommunistene. Hvis De gjør det, sa han, kan De tirre CIO, og vi er avhengig av CIO i usikre valgkretser, hvor det er av betydning å ha deres støtte ved neste valg. — Dies svarte indignert at han satte plikten mot sitt land foran omsorgen for sitt partis valgutsikter. — Presidenten avferdiget ham da med følgende: Hvis det er Deres innstilling, vil det gå Dem meget ille. De kommer til å stemple Dem selv som en arbeiderfiende, som en fiende av det demokratiske parti, og tilsist kommer De til å bli forvist fra partiet og ødelegge det som ellers kunne bli en lysende karriere. —

Dies traff sitt valg. Og siden har han vært bannlyst i alle gode demokratiske kretser — en like suspekt person som Joe McCarthy er i dag.

Resultatet av Roosevelts inngripen lot ikke vente på seg. Da presidenten kort før sin død for siste gang ringte opp til sin venn Jimmy Byrnes, sa han med brusten røst: — Jimmy, vi er blitt lurte av

Utrolig, men sandt.

Sovjets redskaper i tyske fangeleire

Uhyggelige avsløringer om russisk organisasjon

Shapi Ollobiev heter en bondesønn fra Dagestanområdet, som var soldat i sovjetarmeen under den annen verdenskrig. Han ble tatt til fange av tyskerne i 1942 og kom omsider til Norge som krigsfange. Da de allierte etter krigens slutt skjendte overlot alle russiske krigsfanger til sovjetmyndighetene, vel vitende om deres grufulle fremtid, lykkedes det ham å rømme og skjule seg blandt vennligsinnede nordmenn, og senere har han fått oppholdstillatelse her i landet. Han har utgitt en bok om sine opplevelser under titelen: «Det hendte hos oss» og derfra henter vi disse opplysninger:

... Stalintilhengernes virksomhet i de tyske krigsfangeleirer tror jeg nok slår rekorden for alt hvad bolsjevismen tidligere har prestert.

Eftersom tyskerne rykket

frem, måtte de opprette leirer for det stadig voksende antall russiske krigsfanger. Prinsippet for disse leirene var et slags selvstyre, — for så vidt som de tyske militære myndigheter overlot til fangene selv å opprettholde disiplinen i leirene. De utnevnte et eget leirpoliti blandt fangene og her var det sovjetmaktens redskaper så sin sjanse. Både eventualitetene krigsfangenskap og sjansen leirpoliti var forutsett på høyeste hold i sovjetstyret, og disse hemmelige agenter og kommissærer utførte sine ordrer med stor dyktighet da de nu forstod å tilrive seg disse betroede stillinger.

Jeg antar leseren vil stusse og si: Kan det virkelig være mulig at tyskerne slapp disse sine farligste politiske fiender inn i leirpolitiet? Det hadde de sikkert ikke gjort, hadde de visst hvem de var. Det er

Stalin! (Byrnes: Speaking Frankly).

Men det fortsatte også etter Roosevelt, endog under Truman, fortsetter Dies, som sammenfatter resultatet av Washingtonadministrasjonens valgstrategiske flirt med den kommunistiske femtekolonne slik:

Hver eneste hemmelighet — ikke bare atombomben, den er bare en av dem og ikke angang den mest betydningsfulle — hver eneste militær og diplomatisk hemmelighet ble levert til Joe Stalin. — Hans handelsdelegasjoner reiste landet rundt for å besøke enhver industri av betydning. Og industriene var instruert om å utlevere til russerne sine blåkopier. Men det rakk ikke med våre industrihemmeligheter, våre militære hemmeligheter og våre diplomatiske hemmeligheter. Vi lot dem få 1 600 mill. dollars av våre penger så de kunne utnytte de hemmeligheter som de hadde fått del i. Og det var ikke nok med det — da vi senere begav oss til Jalta, til Teheran og til Potsdam for med Alger Hiss som vår fremste ekspert å undertegne

overenskomstene, utleverte vi verden i Stalins hender. Vi gikk med på å la Stalin demontere alle industri i de okkuperte områder. Vi overlot alt dette til den tyran, som vår nåværende president har beskrevet som gamle gode onkel Joe.

Martin Dies ofret en lysende karriere for retten til å si sannheten. I dag er denne sannheten blitt så åpenbar — at senator McCarthy — noe ufortjent — har kunnet utnytte det amerikanske folks stigende indignasjon mot det partipolitiske system som satte valgtaktiske hensyn foran landets vel og som kjøpte seg støtte fra de radikale elementer mot å utlevere amerikanske forsvarshemmeligheter.

Folket har reagert tross all mørklegging, og det kan være en lærepenge ikke bare for amerikanerne, men også for oss som lever under mere gjennemsiktige forhold. — Vi kunne vel også trenge en trofasthet som Martin Dies'. Så skal vi etter evne gjøre som bladet «The Cross and the Flag», å si sannheten selv om den svir på høyere steder.

tvært om et faktum at tyskerne ofte lot henrette kommissærer og NKVD-folk hvis identitet de tilfeldigvis fikk bragt på det rene. Men de kjente ikke Stalintyranniets hemmeligheter, de aller fleste av dem var skrøpelige psykologer, og de falt lett for en utvortes anstendighet og schwung. Ved sin behendighet og list fikk sovjetstyrets særlige redskaper innnyttet seg hos de tyske leirkommandanter. De vandt tillit hos dem, de kunne for det meste snakke litt tysk i motsetning til de andre fangene, og de skilte seg fordelaktig ut fra den grå masse av primitive og forkuede bønder og arbeidere, de var siviliserte mennesker — nesten som de skulle være representanter for en høyere rase! Selv utga de seg for å være alminnelige soldater — hvilket overbeviste tyskerne enda mer om at her var det godt blod.

De tyske befalingsmenn i sin almindelighet var ikke bare naive, de var også bornerte og brutale. I den første tiden hendte det ofte at en fange meldte fra til leirkommandanten når han kjente igjen en slik kommissær eller NKVD-agent. Det var ikke lett å inngi en slik anmeldelse til en arrogant tysk offiser når man ikke kunne sproget og måtte ha tolk, mens den anmeldte kunne forsvare seg på tysk og virket både sikker og tillitsvekkende. Alle tilfeller jeg kjenner til av slike anmeldelser ble betraktet som forsøk på oppvigleri og det endte ofte med at anmelderen rett og slett ble skutt i alles påsyn til skrekk og advarsel for andre fanger som ville drive denslags trafikk med å forstyrre den tyske «Ordnung». Det ville ha vært komisk hvis det ikke hadde vært så bunnløst iragisk.

Men dermed ble fangene nødt til å holde munn, hvis de ville beholde livet. Og slik kom de i alle leirer under fortsatt kommando av Stalins bødler som utførte sine plikter med en merkelig energisk umenneskelighet.

Sovjetmaktens ordre til disse trofaste redskaper var ganske enkel: gjør så mange som mulig av krigsfangene arbeidsdyktige, slik at tyskerne ikke kan bruke dem til sine militære formål, (lastning av ammunisjon o. l.). De soldater som har latt seg ta til fange er allikevel hjemfalne til straff, da de har brutt sin ed, og under ingen omstendigheter må de noen gang få anledning til å motarbeide den sosialistiske opplysningsvirksomhet blandt folkene innenfor USSR. Dette er en grunn

Winston Churchill

Winston Churchill er en av de største personligheter på denne jord. Han fikk ikke ærestitelen «seirens arkitekt» for ikke noe. Men som mange andre dynamiske skikkelser har han hatt en usalig trang til å blande seg opp i ting hans underordnede forstod bedre, og med det resultat at skandalen var der i all sin herlighet.

I første verdenskrig var han den hovedansvarlige for Gallipoli-feltoget som kostet de allierte svette, blod og tårer. Særlig kanskje tårer. Og mer forteller dr. phil. T. K. Derry, som skriver den store britiske krigshistorie for Verdenskrig II — om hvorledes den store britiske statsmann blandet seg inn i marineledelsens disposisjoner i april 1940 og derved var skyld i at tyskernes angrep på Norge lykkedes. «Aftenposten» for onsdag morgen 10. desember 1952 skriver nemlig:

«Han (Derry) gir en meget interessant skildring av den første planlagte Norges-ekspedisjon og kommer i den forbindelse med den viktige opplysning at marineminister Churchill personlig, uten å forelegge saken for statsm. Chamberlain — omdirigerte en fullt aksjonsferdig flåtestyrke som skulle gått til Narvik. Dette skjedde fordi Churchill ønsket å sette flåten inn mot den tyske flåte som var gått til havs som ledd i den tyske Norges-ekspedisjon. På denne måten, skriver dr. Derry, berøvet forholdsreglene for å sikre det tradisjonelle mål, et avgjørende sjøslag, som det forøvrig ikke blev noe av, oss for vår beste sjanse til å gjenopprette vår posisjon i land.

Senere tok Churchill som kjent igjen det forsømte. Ty-

mer til å redusere deres antall.

Kommissærene og de hemmelige politiagenter utførte ordrene med alle til rådighet stående midler. Med stikker og gummikøller slo de sine medfanger til krøplinger eller ihjel, alltid under påskudd av at vedkommende hadde forbrutt seg mot leirdisiplinen. Overfor tyskerne snakket de nedsettende om sine landsmenn, «de må være under hård hånd» osv., noe som tyskerne var hjertens enig i — og de var både forbauset og fornøyd med at dette leirpoliti viste slik nidkjærhet i tjenesten. De gikk gjerne med på at politiet skulle anvende vold for å opprettholde disiplinen i leiren.

— — —
Tyskerne holdt seg på over-

skerne måtte gi opp Narvik og deres posisjon i Narvik-avsnittet var takket være både de allierte og general Fleishers 6. divisjon, som får mange lovord av dr. Derry, så desperat, at hvis ikke utviklingen på vestfronten hadde gjort det nødvendig å evakuere Norge helt, ville Narvik i lang tid vært en alliert posisjon av stor betydning for sjø- og luftkrigen i Nord-Atlanteren, men dr. Derry sier i boken at slik som krigen vendte seg mot de allierte i vest, ville de aldri ha kunnet holde Narvik, «Nordens Gibraltar» for lang tid. Jeg tror, sa dr. Derry til Aftenpostens London-korrespondent, at vi allerede hadde vært ute av Narvik vinteren 1940-41. Tyskernes overlegenhet var for stor.

Altså: Ved å gi marinen ordre til noe den ikke hadde lyst til i de første april-dager 1940, gav mr. W tyskerne anledning til å overfalle Norge. Hadde marinen fått rådd, ville Hitlers dumdristige plan endt som en kjempeskandale. — Man kan lett tenke seg til hvad de britiske admiraler sa da de fikk marineministrens ordre om å holde seg i det sydlige Nordsjøen. Sjøfolk står jo aldrig i beknip når det gjelder å sverge og banne.

Mr. Derry er også ute med «Nordens Gibraltar». Stakkars Gibraltar hvis det ikke er likere utstyrt med forsvarsmidler enn Narvik var. For der var det 1 — en — 7,6 cm kanon på en jernbanevogn og 2 blokkhus, hvert med en besetning på 8 mann, 1 mitraljøse og 1 lett maskingevær. — Dette var «Nordens Gibraltar» med hvis fall jo Norges skjebne blev avgjort. En flott Einar Tamberskjelves bue som brast. —

legen avstand, så bødlene hadde fritt spill. Selvom tyskerne var rettslig ansvarlig for krigsfangenes behandling, lå den moralske skyld for fangenes lidelser hos deres eget leirpoliti, sovjetmaktens hemmelige redskaper.....

Foruten mishandlinger anvendte de også sult som middel til å decimere fangeantallet. De greide å få myndighetene til etter forgodtbefinnende å minske fangenes matrasjoner som disiplinærstraff. I leiren i Rovno hvor jeg var fra juli 1942 til våren 1943, døde det i dette tidsrom 17 000 krigsfanger, hovedsakelig på grunn av leirpolitiets virksomhet. De fleste blev slått ihjel, mens en masse døde også av sult etterat deres eget ordenspoliti hadde tatt fra dem rasjonene.

Nytt lys over tragedien i Katynskogen

De hemmeligstemplede folkemord skal avsløres

Fra Washington er det kommet melding om at fem kongressmenn har anmodet Representantenes Hus om å ta skritt til å anlegge sak ved Haagdomstolen mot Sovjetsamveldet for mord på 14 000 polske offiserer i Katynskogen under den annen verdenskrig. Vi er i den anledning blitt oppfordret til å gjøre rede for denne tragedie.

Den amerikanske kongress oppnevnte for to år siden et utvalg, som fikk i oppdrag å foreta undersøkelser i anledning påstanden om at russerne i 1940 hadde myrdet om lag 14 000 polske offiserer og intellektuelle i Katynskogen i nærheten av Smolensk. Utvalget har etter omhyggelige undersøkelser og forhør i USA og Vest-Europa kommet til det resultat, at dette folkemord har funnet sted og foreslår at Representantenes Hus skal foranledige at FN og den mellomfolkelige domstol i Haag tar «passende skritt» overfor Sovjetsamveldet.

Dette er det foreløpige re-

sultat av de anstrengelser som den polske exilregjering og fremtredende representanter for den gamle og nye polske emigrasjon i Frankrike og USA har gjort for å få gjenopptatt undersøkelsene av massebordene i Katynskogen.

Forhistorien er denne i korte trekk: Da sovjettroppene i september 1939 trengte inn i Øst-Polen samtidig med at Hitler erobret de vestlige deler, tok russerne 230 000 militære fanger, deriblant ca. 12 000 offiserer og 12 generaler. Menige og underoffiserer blev straks sendt østover — mens offiserene ble samlet i tre spesialleirer, hvor NKDV foretok en nøyaktig undersøkelse av fangenes mentalitet og grupperte dem etter politiske avskygninger. I slutten av april 1940 ble 280 offiserer utvalgt og overført til en annen leir hvorfra de blev frigitt høsten 1941 etter avtale med den polske general Anders for å gå inn i den polske frihetskær. De fleste av disse forlot senere Sovjetsamveldet

sammen med general Anders for å kjempe videre mot Hitler fra Italia. Resten hørte man intet fra.

Da så russerne og tyskerne kom i krig, henvendte den polske exilregjeringen i London seg til Kreml og spurte hvor det var blitt av de polske offiserer og intellektuelle, som var blitt tatt tilfange. Den russiske regjering svarte at de nu var løslatt og var på vei hjem for å kjempe sammen med sine landsmenn. Både Stalin og Molotov gav det samme svar til den polske exilregjeringens sendemann i Moskva. Så gikk tyskerne inn i Russland i juni 1941 og i slutten av juli erobret de Smolenskraktene, hvor Katynskogen ligger. I april 1943 kunngjorde tyskerne, at de hadde funnet de store massegraver med likene av 11 000 polske offiserer og intellektuelle. De anklaget russerne for å ha myrdet dem, men mennene i Kreml benektet dette og hevdet at det var tyskerne selv som hadde foretatt massakrene. Og dette blev selvsagt trodd av de allierte, som over hele verden drev sin propaganda mot tyskerne. Disse var imidlertid med én gang villig til å la det internasjonale Røde Kors foreta undersøkelser. Den polske exilregjering i London støttet dette og fikk

tilslutning av andre regjeringer, men Kreml nektet å delta, ja gikk endog til det skritt å bryte den diplomatiske forbindelse med den polske exilregjering fordi den maste slik. Tidligere hadde russerne påstått at de polske offiserer var blitt satt på frifot, men nu hevdet de hårdnakket at det var tyskerne som hadde myrdet dem. De tyske myndigheter fikk imidlertid en kommisjon på 12 vitenskapsmenn fra 12 forskjellige land til å undersøke gravene i Katyn, og de kom enstemmig til det resultat at alle bevis som ble funnet på likene viste at de var blitt myrdet i mars eller april 1940. Og her stod man så inntil krigen var endt.

Den internasjonale domstol i Nürnberg nektet å oppta Katynmordene i anklageskriftet og den russiske hovedanklager lot det rolig skje. Men i januar 1947 ville den kommunistkontrollerte polske regjering forsøke å befri russerne for mistanken om å ha begått mordene. Den ville ha en ny rettssak og oppnevnte Krackov-advokaten Roman Martine som hovedanklager. Det fortelles at han strevet etter en objektiv bedømmelse, og de bevisene som han etter hvert skaffet tilveie gjorde det klart at russerne var de skyldige. Han kom endog så

langt at han fant frem til NK DV-folkene som hadde ledet skytningen. To dager etterat han hadde fremlagt sine beviser for den polske justisminister Swiatkowski, blev han myrdet i sitt hjem og senere har ikke de polske kommunister gjort flere forsøk på å ta saken opp. Og russerne vil i det hele tatt ikke høre noe mere om det.

Det polske forbund av politiske fanger i Sovjetunionen, som har sitt sete i London gav seg imidlertid ikke. I et opprop, som forøvrig ikke fikk synderlig publisitet i den allierte presse, anklaget det Sovjet-Samveldet for mordene og sa:

«Vi anklager denne regjering for å ha forøvet en forbrytelse mot menneskerettighetene av et så enormt omfang og slik uten motstykke at det bare kan betegnes som folkemord. Vi appellerer til den kollektive verdenssamvittighet og til folkenes domstol».

Dette førte så til at amerikanerne omsider tok saken opp med den følge at anklagen nå kan underbygges med ugjendrivelige beviser. Men om det blir noe mere av det, vet vi ennå ikke i dag.

Vi skal imidlertid i en senere artikkel se litt på det som skjedde bak kulissene før disse undersøkelser tok til.

HAFR :

Rendulic og historiens lærdommer

General Rendulic's bok har vakt oppsikt i Norge.

Evakueringen og brenningen av Finnmark var en militær nødvendighet, sier generalen tørt. Militært sett var det riktig gjort, hevder han, og stort sett et vellykket foretagende.

Mange nordmenn opprøres over den kyniske tale. Flere norske aviser har deltatt i klagene: vi skulle fått ham utlevert, så skulle nok vi fått «råtassen» dømt.

Disse følelsesutbrudd røper at liten lærdom er høstet av våre trengsler i siste krig.

Nürnberg-domstolen kunne ikke dømme Rendulic for hans handlinger i Norge. Denne domstol anerkjennes jo ellers som den høyeste rettferdighet i alle spørsmål om siste krigs midler og metoder.

Hva Rendulic selv hevder om den militære nødvendig-

het og om den strategiske bakgrunn er nok riktig. Rendulic er en meget klok mann og ikke bare yrkessoldat. Foruten å være generaloberst er han doktor juris og hadde viktige oppdrag som diplomat i det gamle Østerrike.

At vi føler sterkt mot dem som la et av våre fylker øde er naturlig. Men når den internasjonale rettferdighet ikke kan ramme dem som brennte hus og førte folket vekk, spiller vi tid og tårer ved å jamre. Det er uklart etter hvilke lover Rendulic skulle vært dømt i Norge. I disse spørsmål er det vel over enhver tvil at internasjonal lov må gjelde.

Den som ikke blir klok av skade er ute på et farlig skråplan. Erfaringer, særlig da de bitre, må utnyttes til bedre orientering i den verden vi lever i. Dette er vanskelig hvis

man ikke er istand til å sjalte følelsene ut.

Det var krigens lover som rådde i Norge den gang Finnmark blev brent. Hvis vi engang til skulle oppleve det samme jernharde rettsgrunnlag i vårt land, — da kunne vi lett oppleve det samme, gjerne i langt sterkere grad. Også uten Hitler og Rendulic.

Vi bør orientere oss etter dette og ta det med når vi legger opp vår utenrikspolitikk og vurderer vår militære stilling. Å sutre over at verden engang har vært hard mot oss fører til så lite.

Krig er krig. Krigens lover er harde og umenneskelige, enten de praktiseres av Rendulic eller av en annen general. Hensynet til sivilbefolkningen vil alltid komme sterkt i bakgrunnen når det går om store militære avgjørelser. Dresden og Hiroshima bør minne om at dette ikke gjelder bare den krig som blev ført av Rendulic og hans kolleger.

I Finnmark stod det om eksistensen av en tysk armé. Det er også mulig at det stod om hvorvidt jernteppet skulle skyves frem til Lyngen eller bli holdt tilbake ved Petsamo.

Når spillet er så høyt har de sivile hensyn små sjanser. I dette tilfelle var det hen-

synet til en gammel trebebyggelse og noen ti-tusener mennesker langt nord for Polarsirkelen et sted. — At de ulykkelige som blir rammet beklager seg og protesterer vil sjelden gjøre noe fra eller til.

Vårt naboland Finland blev omtrent like hardt rammet som Norge:

Hele Nord-Finnland, nord for Oulu, blev evakuert samtidig med eller like før Finnmark. Dette blev gjort av finnene selv. De visste hvad som var i vente hvis stor-krigen skulle feie over landet.

Praktisk talt all bebyggelse i det evakuerte område blev ødelagt under de påfølgende krigshandlinger.

Vi har ikke hørt finnene beklage seg nevneverdig over dette. De vet hvad krig er og kjenner dens lover.

Det kan synes unødige dramatisk og unødige brutalt å brenne byer med kaldt blod, før krigshandlingene ennu har nådd dem.

Var Finnmark blitt spart i første omgang er det overveiende sannsynlig at stor-krigen hadde fortsatt vestover. Resultatet var nok da blitt det samme som i Finland. I polarstrøk vinters tid har solide hus, kvarterer, altfor stor militær verdi. Den mi-

litære sjef fins ikke, som under slike forhold godvillig lar kvarterer falle i fiendens hender.

Disse linjer er ikke ment som et forsvar for krigen og for dens umenneskelige lover. Hensikten er bare å peke på at et folk, som har sluttet seg til en mektig og aktiv militærorganisasjon, ikke har noe å vinne ved å lukke øynene for disse lover.

En ny krig vil neppe bli ført mer humant enn den siste — selv uten Hitler og eventuelt uten Rendulic. Vi sikrer oss ikke mot ulykker som Finnmarks-brannen ved å skjenne på Rendulic eller å kreve ham dømt. Andre krigsherrer vil i en lignende situasjon etter all sannsynlighet begå lignende handlinger.

Et lite land kan søke relativ sikkerhet ved å velge en politikk, som tar sikte på å holde landet utenfor krigens brennpunkter.

Norge har ikke valgt denne vei.

Det beste er nok da å se virkeligheten i øynene, — å ha fullt på det rene hvilken risiko vi løper.

Vi begår en skjebnesvanger feil, hvis vi ikke tar verden som den er og lærer av historien og av de ulykker vi har måttet gjennomleve.

Kvar skal dei røma av neste gong?

«Dagbladet», vårt mest hatifulle blad når det gjeld «rettsoppgjerd» og NS-folk, har fått nytt vatn på mylna ved dei tvo tyskarane som kom seg vekk.

Samstundes har det teke opp sin trafikk frå før krigen med å skjella ut og kritisera befalet når noko gjeng galt. Før krigen kappast det med «Arbeiderbladet» i å rakka ned på offiserane og arbeidet deira. Nå har arbeiderpartipolitikarane vorte tvungne til å halda opp med det — og istaden rutta med milliardar til forsvaret. Dei er vortne dei «rette» forsvarsvener, dei som før gjekk med det avbrotne gevær på jakke-kragen!

Men «Dagbladet» driv på. Ingen skribent vert nekta plass der i garden når det gjeld kritikk av friviljugt forsvarsarbeid, lottarbeid osv.

Når ein nå tenkjar på det-

te undergravingsarbeid og hatet mot NS-folk kunne ein kanskje koma på den tanken at dei hadde gjort nokon reint storvegjes innsats i krigen mot tyskarane. Var det likt seg! Skavlan og journalistane hans rømde ut av landet til Sverige. Var dei for veike til å lyfta eit Krag Jørgensens gevær, og koma seg ut or Oslo og vera med i kampane på Austlandet? I staden livde dei urasjonert i Sverige og pusla med sine eigne hobbyar.

Og kanskje tenkjer dei på å gjera slik neste gong og. Då treng dei sjølv sagt ikkje forsvar.

Men det er heilt ulogisk at desse rømlingane skal opptre som patriotar andsynes NS-folk som for størsteparten var med i krigen, eller andsynes NS-bønder som produsera mat for eit okkupert folk.

Dei bør snarast putta pipa i sekk!

Ein landsens mann.

DYRE GJESTER

Vest-Tysklands årsbudsjett for 1951-52 var på 19,167 millioner mark. De enkelte hovedposter var.

Omkostninger i forbindelse med besettestroppene 7,658 millioner mark, eller 40 pst. av budsjettet. Sosialbudsjett: 7,468 millioner mark — 39 pst. Pengetilskudd til Berlin 550 mill. Subvensjoner 852, Boligbygging 341, Skolevesen 603,

Landbruk, industri, vitenskap 405, jernbaner, veier 414, Justisutgiftene 543, Lønninger 402 og Pensjoner 78 millioner mark.

Som man ser gikk 40 pst. av budsjettårets utgifter til underhold av de utenlandske allierte tropper på tysk jord, — og når 39 pst. går til sosial-utgifter, blir det ikke så mye igjen til resten.

Tyskland er hjørnesteinen i Europas forsvar

Krigsforbryterproblemet må løses

Iver Tore Svennevig har i tre kronikker i «Vårt Land» behandlet det tyske problem og slutter med følgende:

«Det er mange tyskere, og så av dem som protesterte mot ham (general Ramcke), som i sitt indre er enig med ham: De allierte er de virkelige krigsforbrytere. Dette viser mer enn noe annet ønskeligheten av en gang å få hele krigsforbryterproblemet ordentlig og upartisk undersøkt av en nøytral kommisjon. —

Nürnbergdommene blir i dag neppe respektert av andre enn dem som avsa dem. — Å begrave dem i stillhet vil imidlertid være som å lukke et sår som ikke er læget. Først en objektiv undersøkelse, som skifter vær og vind mellom partene, kan gi arbeidsro i Europas centrum og skape grunnlag for en større politisk trygghet. — Tyskland er hjørnesteinen i Europas forsvar. Faller den vekk, faller byggverket den

Hva gjør vesten med dette?

Demokrati med klem

«Kald krig» har det nu vært i årrekker mellom blokken Øst og Vest, mellom FN og Sovjet-Unionen, og det er Sovjet som hittil har hatt overtaket. Den har opptrådt som kvelerslangen: «Først er godbiten blitt knust, senere gjort fordøyelig ved en passe innsmurning med salven «demokrati», og så slukt. Bare legg merke til hvorledes det er gått Østersjøstatene, Polen, Ungarn, Rumænien, Bulgaria. Slangen har hele tiden fulgt sin natur og med et strålende godt resultat. Blokken FN har bare sett på, men dog gjort oppmuntrende energisk innsats ved knurring og bjefing. —

Nu er det Tsjekkoslovakiet tur. Snart vil en russer overta ledelsen av det tsjekkiske folk og dermed vil omklaringen av Vest-Tyskland også fra syd være i full gang. Tsjekkoslovakiet vil bli om-dannet til russisk oppmarsj-område som på alle kanter er dekket av fjellpartier som vil vanskeliggjøre en eventuell fremtreden av de onde vestkapitalister. Og Tsjekkoslovakiet vil som flanketrusel mot FN's divisjoner i Tyskland være alle tiders nyttårs-gave for Sovjets generalstab. D'herrer generalstabsoffiserer vil gni seg i hendene, glise og si: «Dette er for godt til å være sandt. Vi kan jo nu på ett døgn nå frem til til Frankrike med våre pansere og alle FN's forsvarslinjer langs de store tyske elvene kan vi omgå fra syd. Forsynet — hvis det er noe slikt — har atter hjulpet vår kjære far Stalin».

Hvad gjør så Vesten til alt dette?

Den skrives i aviser og sier at dette er dog for galt. Pros-

støtter med det samme. Vi kan ikke leve uten Tyskland, og vi må avfinne oss med det på en måte som vekker respekt hos begge parter. Det nye Tyskland er vår store allierte i den neste krig. Det mest uventede kan altså fremdeles skje — og det kan skje fremdeles». —

essen i Praha var jo bare svindel, sier Vesten. Slikt kan ikke hende hos oss. —

Men hvad vil FN gjøre med at Tsjekkoslovakiet nu blir en russisk militærbasis og derfor en dødelig trusel mot FN's oppmarsj område i Tyskland? vil noen spørre.

— Det ordner seg nok, sier FN. — I 1953 har vi kanskje 90 divisjoner til disposisjon — og de vil stanse all rød aggresjon fra Nordkapp til Middelhavet. —

Når man ser utviklingen i verden i dag, må en vestorientert sitte med en beklemmende følelse av skrekk, mens den østorienterte vil tende gledesbluss.

Vesten synes å være maktesløs. Det har øyensynlig ikke falt Vesten inn å gjøre det samme som Sovjet: Rykke inn i Tsjekkoslovakiet og gjøre dette område til en våbenplass for FN. — En slik tanke er ikke engang tenkt i FN — men derfor går også FN ad undas hvis ikke Eisenhower sørger for å få en annen sving på sakene og får forklart demokratiene hvor skapet står. Bare tenk på en slik ting som at USA har 1 stemme i forsamlingen, altså det samme som Norge, Libanon, Syria og Burma. Sovjet har også — teoretisk — 1 stemme, men i praksis en hel haug idet alle dets drabantstater stemmer slik som lille far Stalin vil. Det er dette som er demokrati med klem i. Vestens demokrati derimot tillater at et demokratisk medlem stikker en kniv i ryggen på et annet, at USA blir hindret i sitt arbeid av venner som Mexico og Thailand.

FN er i det hele tatt et skoleeksempel på hvor vanskelig det er å få folk, endog med samme interesser, til å hale i takt. — Og dette vil i det lange løp bli FN's ulykke — idet organisasjonen ikke står overfor en rød FN's aggresjon, men overfor staten Sovjet-Unionen som uten nåde og barmhjertighet tvinger sine drabanter inn i sine rekker og gir dem ordre til å tale og gjøre så og så.

FN er i dag en flokk. Sovjet er i dag en gjennemtrenet hær.

Overveldende

Redaktøren for det danske motstandsorgan, Information, Erik Seidenfaden, har vært på reise i Tyskland og innleder en korrespondanse derfra slik:

«Det mest slaaende indtryk efter nogle korte strejftog i Vesttyskland er bekræftelsen paa de mange frasagn om den almindelige opblomstring, de mange tegn paa, at tyskerne forlængst har faaet mod paa tilværelsen igen. Det kan vist endda siges stærkere: man møder hos vesttyskerne et mere elementært gaa-paa-mod, en mere umiddelbar livsappetit end i maaske nogen anden vesteuropæisk nation i dag. Naar man sidst har oplevet Tyskland paa bunden efter det mest totale sammenbrud, en moderne nation har været ude for, nedsunket i et mismod, der syntes uden udsigter, er dette indtryk ganske overvældende».

DE 21 ÅR —

Hvorfor anser verdens mest fremskredne demokratier det for en given sak, at mennesket når det er fylt 21 år — dets kvalifikasjoner forøvrig ufortalt — gjennom sin stemmerett skal ha del i statens styre? Jo, sier en amerikansk forsker, det er kort og godt fordi 21 er et hellig tall, et produkt av de magiske størrelser 3 og 7.

Mere skal det altså ikke til, helt bortsett da fra de radikale partiets spekulasjon i at den ubefestede ungdom er mest mottagelig for deres ideer.

Magi altså! Ja, vi har hatt nok av den i norsk politikk.

SPANIA OG FN

Ni latinamerikanske stater har formelt oppfordret Spania til å søke opptagelse i FN. Målsmenn for det amerikanske utenriksdepartement sier at USA vil være meget glad over å kunne overveie en spansk søknad om medlemskap i FN, men det amerikanske standpunkt vil ikke bli klart før Eisenhower har overtatt som president. — Det blir sikkert ingen som spør hvad de norske tomatpolitikere mener om denne sak. — Det gjelder noe mere enn norsk amatørpolitikk — det gjelder den hvite verdens frelse. —

Det er dette som er den store forskjell på de 2 blokker som i dag står steilt opp mot hverandre.

Obs—

ABONNER - AVERTER

Medlemskap i Norsk Jord kan tegnes ved henvendelse til foreningen, adr. Kierschowsgt. 5, Oslo.

Kontingenten for 1953 er fastsatt således: Grunnkontingent kr. 20,—. Hertil kommer 1 % av siste års statsskatt.

For familiemedlemmer kun kr. 5,—. Innsendt medlemskontingent besvares med kvittert medlemsbok, samt et eksemplar av foreningens lover.

Forbundets formann og forbundssekretæren har i sist forløpne uke hatt samtalemøter med interesserte i Våle-Ramnes og i Lardal (Vestfold).

Det vil i nær framtid bli sammenkalt til et større «almannamøte» i Tønsberg til nærmere orientering for våre

meningsfeller i Vestfold fylke og til fastlegging av organisasjonsformene i dette fylke.

Møtet vil senere bli kunnngjort i «Folk og Land». Vi ber vestfoldingene holde seg a jour og gå «mann av huse» når kallelisen lyder.

AVISEN

Vi kan glede alle dem som i de seneste ukene har sendt sin kontingent til vårt blad, med at opplutningen er sterk og økende, slik at vi nå må kunne gå ut fra at avisens fremtid er sikret.

Det er imidlertid ikke nok bare å holde en avis gående. Den skal helst også være god — så god som det over hodet er mulig å lage den. Og til det kreves det økonomisk støtte. Jo bedre økonomisk utkomme vi kan gi avisen, — desto bedre blir også mulighetene for redaksjonen til å kunne holde det nivå som vi alle kan være tjent med.

Interessen for det nye foretagendet er som sagt stor, —

men den kan godt bli enda meget større. Nøy Dem ikke med selv å få avisen på bordet hver lørdag, men sørg for at også Deres naboer og bekvemtsskapskrets får det samme.

Flere lesere betyr flere meningsfeller. Derfor er et aktivt arbeid for avisens utbredelse det samme som et aktivt og betydningsfullt arbeid for vår felles sak. Og derfor blir også ukens parole: *Hver gammel abonnent tegner en ny — helst fler!*

La avisens abonnent-tall bli et mål for vårt samhold og vår felles vilje!

Forbundssekretæren.

STREIFTOG

Vi har med interesse fulgt diskusjonen om pris- og rasjonaliseringslovene og kjenner oss forsåvidt igjen. En av dem som bringes i marken mot de bebudede overgrep er forfatteren Sigurd Hoel. Han sa i Studentersamfundet i Trondheim i fjor: «Det er ikke lenger en prinsippforskjell mellom vår egen situasjon og diktaturet, det er bare en grads-forskjell selv om den er stor. Den enkeltes frihet er livsnerven i Vestens kultur. —

Mister vi sansen for denne frihet, er kampen mot diktaturet tapt før den er begynt». — Ja, vi er så enig så enig. — Men den frihet, som gikk tapt under okkupasjonen, har vi ennå ikke fått igjen og den beskjæres fra dag til dag, fordi de som sa at de kjempet for friheten og demokratiet — praktiserte disse goder som «frihet bare for meg og ikke for deg». Og dermed så dumpet vi midt opp i politistaten med dens uhumske politiske

forfølgelse mot alle som ikke fulgte parolen fra dem, som rømte fra landet og overlot oss her hjemme til å handle etter den sunde fornuft. Det er slikt som nå hevner seg i de maktsykes flokk.

Hvis en almindelig borger gjør som staten, vil han hurtig ende i statens fengsel; for statens motto er det gamle romerske: «Hvad som er tillatt for Jupiter, behøver ikke å være tillatt for en okse». — Dette får vi beviser for hver dag, og rett betenkt er hovedårsaken den, at de som styrer og føler seg som STATEN, ikke har vært vant til å styre. Man kan være fristet til å si med den franske forfatter Anatole Leroy-Beaulieu (1842—1912): «Jo lenger nede i samfundet rekrutteringen av politikere foregår, dess mere skamløs blir utbygningen». Det er kanskje ikke god tone i dag å minne om slike paradokser, men vi er kommet dithen, at med stemmesedlen i hånden er vitenskapsmannen i statskunst ikke mere verd enn lazaronen. Og for ennu en gang å sitere, denne gang Gustave le Bon, som også er franskmann: «Massenes stemmerett er i beste fall middelmådighetens herredømme — staten blir gud. Og da er alt tillatt. Det er nettopp dette vi i dag får føle på pelsen, fordi vi ikke lenger ledes av en åndelig elite.

På et bedriftslederkurs i Oslo forleden talte svensken Axel Iveroth, som er formann i den svenske nasjonalkomite for rasjonell organisasjon om nødvendigheten av et program for næringslivet. Han anklaget næringslivets menn for at de deltok for lite i samfundsdebatten. De må gå over på offensiven, sa han, og orientere sine landsmenn om næringslivets virksomhet og mål. Det må legges mere vekt på fremtidsplaner enn på fortidens bragder. Og han la til: «Hvis næringslivet gjør krav på frihet i gode tider og virkelig får denne frihet, må det også klare seg selv i nedgangen og ikke be staten om hjelp. — Dette innebærer et program, som vi alle bør legge oss på sinne, hvis vi virkelig vil fremgang for vårt land etter den sosialiseringsyke, som har smittet like inn i det private næringslivs innerste kontor. Skal vi komme frem til normale forhold, hvor det er plass for tiltak og virkelyst — så må vi også begynne i

Hjertens takk til alle som husket Gard Holtskog med julehilsen.

Hans mor.

vårt eget lønnkammer. Vi har alle omvendelse behov og kommer ingen vei med bare veklager.

Omsetningsskatten er et problem ikke bare hos oss, men like meget i det hjem-søkte England, som kjemper sin ensomme kamp på ruine-ne av sitt århundreder lange verdenshegemoni. Da den ble innført av Labourregjeringen var bladkongen, lord Beaverbrook en av dens mest fanatiske motstandere. Han markerte dagen med å la den St. Georgesskikkelse, som pryder hans ledende blads hode, legge i lenker. Under siste valg forsøkte han å få denne fattigmansskatt gjort til et hovedspørsmål, men det lykkedes ikke. Man hadde allerede rodd seg for langt ut med statens forpliktelser, og efter valget lot han til det konservativt partis store ergrelse lenkene forbli på sin St. George. Han krever fortsatt en øyeblikkelig opphevelse av denne upopulære skatt skjønt finansminister Butler har erklært at han ikke kan finne erstatning for de 400 mill. pund — ca. 8 milliarder norske kroner — som de innbringer i dag. Dette skal vi merke oss. Det er lett nok å innføre nye skatter og avgifter, men et nesten håpløst kunststykke å bli kvitt dem igjen.....

SPANIA — GIBRALTAR

«Den eneste mulighet for å løse Gibraltarspørsmålet er at området blir gitt tilbake til Spania», sa den spanske utenriksminister Martin Artajo i et nyttårsintervju. Spørsmålet bekymrer spanierne, men vi vet at det begynner å gå opp for englanderne at det ikke har noen annen løsning enn at Gibraltar blir gitt tilbake til oss og at folk begynner å innse det rettfærdige i vårt krav.

RULLEGARDINER

i prima mønstret og ensfarvet duk kjøpes fordelaktig hos

A. E. NUMMEDAL,

Munkerekken, Tønsberg

Selgere ansettes på provisjonsbasis.

Overrettssakfører SOLVEIG STANG

Selvangivelser, konferanser etter avtale. Tlf. 37 96 26 Oslo.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

Bøker til innbinding formidles.

HEURECA T/W

Maridalsveien 205, Oslo
Telefon 38 06 08

HOTELLDIREKTØRER!

Forlovet par med års erfaring i matlagning til større hus-holdning, søker ansettelse ved høg-fjellshotell el. restaurant. Behersker fransk, tysk og engelsk.. Eksp. anv.

Kommisjonærer søkes over hele landet

FOLK og LAND

PPRIMA, NYSALTA TORSKEFILET

leveres i nye tønner innveiet netto 110 kg.

PRIMA NYSALTA UER, leveres i tønner a 90 kg.

PPRIMA SKINN & BENFRIKLEPPFISK leveres i kasser a 50 kilopakker.

PRIMA HEL KLEPPFISK i baller a 50 kilo, fin underordnet sortement av kleppfisk billig; anbefales handlende og forbrukere, til rimelige priser.

OTTO OTTESEN — HAVNERAAS A/S.
Telegr.adr. Havneraas, Kristiansund N.

SLUTT OPP OM AVISEN

Har Du fornyet abonnementet?

Oradour . . .

(Forts. fra side 1)

der. I kirken hørtes eksplosjoner, så det blir antatt at det befant seg et ammunisjonslager for partisanene der.

*

Disse to fremstillinger avviker så meget fra hverandre som bare mulig. Ut fra denne kjensgjerning er det nært å anta at den ene fremstilling er preget av hat og den andre av forsøket på å pynte på det. Om det nu, mer enn 8 år etter, er mulig å finne frem til sandheten, må betviles. Det betviles også fordi Oradour ble opphøyet til å være symbol og en spesiell lov «Lex Oradour» hadde til følge at hele enheter kunne hefte kollektivt. At hele affæren i Oradour må bli ansett som en affekthandling, endrer intet på at det her har funnet sted en forbrytelse. Heller ikke endres dette ved at man ut fra tallrikt for håndenværende materiale kunne stille opp en motregning mot den franske maquis. Det er å av-
vise.

Det som kan forlanges er imidlertid å finne frem til de anklagedes individuelle skyld. Vi befatter oss ikke med den-

ne sak for å forsvare de anklagede, men fordi vi dessverre har foranledning til å tro at denne prosess skal tjene til å innpiske en antitysk innstilling.

Med stor lidenskap blir det allerede forlangt at de 12 anklagede elsassere (franske statsborgere) skal frifinnes, eller i det minste bli stillet for domstolen for seg selv.

*

En franskmann skriver i anledning Oradour:

Hvad som hendte i Oradour-sur-Glane er ikke lett å skidre — selv for den som på det omhandlede tidspunkt oppholdt seg i det samme departement, ikke i «Wehrmacht», men utregnet i den franske undergrunnsbevegelse.

Det var ikke mulig å fastslå hvad som var sandhet i det rot som hersket den gang. Men samme hvordan det er, har en straffeaksjon mot vergeløse kvinner og barn intet å gjøre med soldatdyder — og det er så barbarisk at ingen soldat vil godta det eller forsvare det. Atte tyske soldater skal nu erklæres skyldige som mordere som «full av mordlyst ilte til Oradour, mens de tolv elsassere bare var stakkars «tvangsmobiliserte» som måtte delta. Den franske militærjustis

befinner seg sikkert i en kat-tepine nu. Samme hvordan militærdommerne i Bordeaux vil dømme, hadde det vært bedre for Frankrike hvis denne prosess ikke hadde funnet sted.

Et nytt . . .

(Forts. fra side 1)

betydning idet det behersker innseilingen til Atlanteren til Panama. Noen vil kanskje erindre at England i begynnelsen av den annen verdenskrig — da alt så mørkt ut — hårdt presset av amerikanerne ga USA rett til å anlegge baser på en rekke av øyene. Denne rett gjelder i 99 år og blev gitt i bytte for 50 gamle amerikanske destroyere, noe som engenderne ikke glemmer så lett tross det såkalte broskap i kortspill.

England har også to andre kolonier der vest, Bermudaøyene og Bahamaøyene, men de er ikke med i forslaget om den vestindiske forbundsstat, idet de betraktes som atlantiske og ikke karibiske.

Det har vært lite snakk om disse samlingsbestrebelse — men de har som sagt fått fornyet aktualitet ved Churchills besøk på Jamaica. Og så får vi da se

Utenrikspolitisk kjetteri

Vil A-pakten sprekke?

Den norske diplomat, Einar Maseng, som var sendemann i Moskva, da Stalin i mai 1941 avbrøt den diplomatiske forbindelse med Norge, har skrevet en bok: «Det kløvde Norden mellom de store stater». Han sier i denne boken bl. a.: «A-pakten er noe som verden aldri før har sett. — Hvor god tilhenger man enn er av den, kan man ikke ver-ge seg for kjenslen av at den en dag må sprekke eller komme ut for en ulykke».

«Vil A-pakten få en lengere levealder enn andre stormaktskombinasjoner» spør forfatteren og skriver:

«Når en allianse hvori småstater er forent med stormakter, er kommet i stand vil det for de små være praktisk ugjørlig å trekke seg ut av den. Men de store vil kunne bringe den til opphør så snart den ikke lenger svarer til deres interesser. —

Men om pakten forsvarspolitisk var en selvmotsigelse — idet den var egnet til å fremkalle det man ville unngå, må man tro at den var diktert av politiske motiver.

Paktens egentlige formål kan ha vært å impregnere den «frie» verden mot den revolusjonære smitten, å bygge opp et europeisk system under USA's beskyttelse og kontroll.

Man får da en sammenheng i det hele: Forseringen av Vest-Europas opprustning, i dollarområdet råvarepriser drives i været, gir under-skudd for Vest-Europa overfor dollarområdet. — Dette nødvendiggjør amerikansk finansiell assistanse, som gir USA et politisk tak på Vest-Europa».

PER KROGH

fikk en bunke blomster i vår hjemlige presse for sitt kjempe-maleri, som den norske stat av sin overflod skjenket til FN's skyskraper i New York. Men — med litt blandet glede vil den hederkronede kunstmaler erfare at den jevne newyorker har døpt hans fresko «Scrambled Eggs», dvs. eggerøre. — Og den beundrede Eisenhower, som også er litt av en maler, sa da han ble presentert for billedet under sitt besøk: — For å være en moderne-kunster må man åpenbart være sprøytende gal.

Og så var det slutt på jula — —

Et lite smil av Mina Øvsteli

Det var grytile den fyrste da'en etter jul. En skulle jussom ta fatt på striskjorta og havrelefsa, som det heter. — Men en er ikke fri for å være litt tufs når en har gått så lenge utas å bestelle noe reallt ærbe. Ja, detta gjelder ikke kvinnfolka da, veit du, for på en gard har dom hendene fulle anten det nå er søkten hell helg. Men mannfolka, dom blir så ampre og grettne og utor lage av å gå slik og slenge. Og det heter jo i skrefta at lediggang er rota tel alt vondt. Det var kanskje det som gjorde at det gikk så gæli som det gjorde den mårran.

Je sto fæli med mjølkekjørrela og skulle i fjøset da n'Even kom ut tor kammer-set for å få kaffidråpa'n sin som n' plar. Ja, du veit kan-

skje itte at n'Even, det er mann min det, ser du. Og je kan trygt seie at bedre mann finns itte på lang lei og je er så gla ti'n så det er jussom atte sola skinner støtt. Ja, itte støtt natlevis, vi akkederer og småkjekler slik som skikkelige parfolk plar gjæra. Da siern' atte je er obsternasig og legger nasan min bort i ting je itte har noe med og itte forstår, såsom poletikk. Og je på mi sie syns atte n'Even er jussom litt støl uti tankegangen og sein tel å få detta masineriet oppe i hue igang.

Den mårra'n så je atte'n var litt amper. Je sa bare:

— Me je er sta og mjølker får du lye etter onga, hølle værme i omnen og setta i stann seprator'n.

Han bare brumma, men je

skjønte på'n og hørte på låta at'n itte var rekti bli.

— Ja og så får du slenge over kælvedrekke så det blir værmt tel je kommer att.

— Var det itte mere, sa'n så giftig at det reint svei.

— Nei, greier du det er je fornøgd.

Og så gjekk je. Men je stufte rett oppi ei snøfane. Det hadde rekti bóri ner den nat-ta og snøen hadde føki sammen au. Je telbars.

— Du lytt sta og måke vei åt fjøset, Even.

— Ja visst ja. Je skal passe onger, værme kælvedrekke, setta opp seprator'n og måke vei på ein gong. Ska je itte stå på hue, gå på henda, hoppe bokk og stupekråke på samre tia au?

— Tullbokk, svarte je.

— Er je tullbokk så er du ei tullhøne. Og slike tullhøner dom forlanger å få væra som oss mannfolk og ha samre rett tel æll slags ærbe og tel å drive poletikk som vi. Dom er store i kjeften slik. Men såsnart det ligger ei ørlita snøfane ivegen for dom, da står dom der så inderlig hjøl-

peslause att det er ei gru og da skal dom ha oss mannfolka til å rødde vei for dom.

Da blei je sinna.

— Je er itte veikere enn atte je kan gjøra det sjøl au, je, sa je. — Så kan du rusle på kjøkkenet. Det blir jussom mann' som skulle stelle heime — det. Je ska nok få snø'n tor veggen og så får je bare håpe atte du gjør sakene litt bedre enn mann' i eventyret. Men kanskje finner jeg deg på hue i kælvedrekke når je kommer inn att.

Dermed rauk je på dør, — greip snøskuffa og for laus på snø'n. Og hu Mina er itte noen småjente i ærbesvegen, hu har fått øvd opp kreftene den tia hu har vøri i Øvsteli, ja. Det gjekk unda så snø'n gauv.

Men så kom n'Even.

— Trøllate kvinnfolk skal en akte seg for, sa'n og ville ta skuffa, men je var så vill på'n at je høllet att.

— Gi meg skuffa! skreik'n.

— Nei om je gjær!

Da greip'n fatt i skaftet, men je høllet att og slik sto vi og reiv og sleit alt vi orka.

Men trur du itte atte skuffa rauk tvert av og dermed gjekk je på hue ut i ei diger snøfane og n'Even høll på å gå på baken. I det samre iro'n på rompa tel katta, stakkars uskuldige krek, som hadde føllt etter meg for å få mjøl-kedråpa'n sin i fjøset. Katta slo kloa i leggen på n'Even og høllet godt fast, mens hu jamra og skreik. — N'Even brukte kjeft og så kom natlevis n'Passopp, som bestandig er telstees når noe går løsti for seg, og'n ga seg tel å hoppe og gjø og det var et fali leven. Jo, det var jussom rekti traffikk ei stønn. Drengen kom tur stallen i det samre mōmanget. Han flira godt da'n fekk se sirkuset og så sa'n: Det er visst itte slutt med juletinga ennå, later det tel. Men je har nå ældrig sett atte dom har dansa springdans i snøhaugen før med katter og bikkjer. Men du skal se det er nymotens detta.

Ja, er det itte ille å en kan komma ut for når sinnet og vetlausheta tar makta over en?

Mina Øvsteli.